

*Горанська Т. В.,**старший викладач кафедри української та зарубіжної літератури
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського*

РОМАНИ О. ДЕ БАЛЬЗАКА ТА І. ФРАНКА: ЄДНІСТЬ ІДЕЙ ТА ОБРАЗІВ

Анотація. У статті проаналізовано відомі твори О. де Бальзака «Гобсек», «Євгенія Гранде» та І. Франка «Для домашнього огнища», «Основи суспільності». На думку авторки, ці твори є типологічно близькими, що проявляється в подібності їхньої проблематики, ідей та образів. Зокрема, обидва письменники прагнули показати вплив соціальних факторів на формування особистості. Показовим, на думку авторки дослідження, є той факт, що і Франко, і Бальзак приділяли велику увагу темі грошей, їхньому згубному впливу на людей, передусім на верхівку суспільства. Прикладом цього є історія життя таких персонажів із творів Бальзака, як Гобсек, дядечко Гранде, та членів родини графів Торських із роману І. Франка «Основи суспільності». Наприклад, для Гобсека гроші стають сенсом життя, він поклоняється їм як божеству. Старий Гранде через гроші робить нещасними своїх рідних – дружину та дочку. Олімпія та Адає Торські йдуть на злочин. Персонажам, для яких гроші стають культом, самоціллю, автори протиставляють людей, які здобувають добробут чесною працею. Це лікар Бьяншон, адвокат Дервіль у повістях Бальзака, коваль Гердер у романі «Основи суспільності» Франка.

У статті зазначено, що образи Гобсека, Фелікса Гранде належать до класичних зразків образу Скнари у світовій літературі. До галереї цих образів можемо долучити також образ отця Нестора з роману Франка «Основи суспільності».

Значну увагу дослідниця приділяє особливостям психологічного аналізу у згаданих романах І. Франка та О. Бальзака. З'ясовано, що, змальовуючи характери своїх персонажів, письменники користувались подібними прийомами поетики характеротворення: розгорнутим психологічним портретом, інтер'єром, мовленнєвою характеристикою тощо.

З'ясовано, що в основі сюжету романів Бальзака і Франка найчастіше лежить сімейна історія, що дає письменникам змогу на прикладі однієї родини показати історію свого народу, розкрити проблеми свого часу.

Ключові слова: образ, психологічний аналіз, поетика, портрет, інтер'єр, ретроспекція.

Постановка проблеми. Ще на початку творчої діяльності І. Франко замислив змалювати широку панораму життя різних верств суспільства, їхні прагнення, уподобання, інтереси, психологію, взявши за взірць «Людську комедію» О. де Бальзака. Хоча цей задум не було повністю реалізовано, як не був повністю реалізований і величезний план Бальзака, Франку вдалося створити своєрідну суспільну епопею, позначену глибоким психологічним аналізом, майстерним зображенням найтонших порухів людської душі. Маємо на увазі, перш за все, його романи, написані в 90-х роках, такі як «Для домашнього огнища», «Основи суспільності», «Перехресні стежки». В контексті нашого дослідження найбільш цікавим видається роман «Основи суспільності».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останніх десятиліть велика проза І. Франка стала об'єктом детального вивчення багатьох українських літературознавців. Особливо цікавими з огляду на тему нашого дослідження видаються праці Т. Гундорової «Франко-не Каменяр», М. Ткачука «Жанрова структура романів Івана Франка, Т. Пастуха «Романи Івана Франка». Типологічний зв'язок прозових творів І. Франка з творами О. Бальзака також не залишився без уваги. Зокрема, Микола Ткачук зазначає: «Близькість роману «Основи суспільності» Франка до романів Бальзака, Флобера, Мопассана не викликає сумніву; вона відгукується в методі, жанрі, взаємодії ідей, мотивів і образів» [3, с. 58].

Метою статті є компаративний аналіз творів Оноре де Бальзака та Івана Франка з огляду на спорідненість їхньої проблематики та поетики.

Виклад основного матеріалу. Як і Бальзак, Франко прагнув показати, як соціальні умови, обставини, життєві ситуації впливають на людей, формують їхні характери. Обоє митців об'єднувала ідея негативного впливу буржуазного способу життя, моралі на людину. Спостерігаючи за еволюцією характерів Бальзака і Франка, помічаємо, як поступово в людині, замолodu романтично піднесений і здатний до високих почуттів (Растиньяк, Євгенія Гранде, Олімпія Торська), поступово гинуть найкращі риси, і вона перетворюється або на бездушну істоту, або на хижака, здатного на злочин.

Так само як і Бальзак, Франко прагнув відтворити певні соціальні типи, різні аспекти життя та його колізії. Окрім зовнішніх ознак, маємо схожість художніх прийомів, наприклад психологічне портретування, роль інтер'єру, ретроспекція. Всі ці ознаки свідчать про те, що твори Бальзака й Франка схожі як за проблематикою, так і за поетикою. Розглянемо твори Бальзака «Гобсек», «Євгенія Гранде» та Франка «Для домашнього огнища», «Основи суспільності», спробувавши дослідити їхній взаємозв'язок.

Згадані вище твори Бальзака і Франка об'єднує одна тема – тема грошей, а точніше, їхнього негативного роз'їдаючого впливу на людину. Обидва автори показують, що в так званому вищому світі, чи серед «основ суспільності», як їх іронічно називає Франко, гроші правлять світом, стають мірилом усіх цінностей. Буржуазне суспільство у творах Бальзака та Франка нагадує зибучі піски. Лише замість справжнього піску засмоктує людину золотий. І чим більше вона борсається, тим більше падає.

Для Гобсека гроші стали предметом культу, він поклоняється їм, як божеству. Старий Гранде через гроші робить нещасними своїх близьких – дружину та дочку. Олімпія та Адає Торські йдуть на злочин, спочатку грабуючи, потім вбиваючи

о. Нестора – колишнього коханця пані і справжнього батька її сина. Показово, що нікому з героїв, засліплених золотим пилом, гроші не приносять ні щастя, ні радості. Графиня де Ресто («Гобсек») та Анеля («Для домашнього огнища») занепащують не лише себе, а й свої сім'ї, позбавляють майбутнього своїх дітей. Гобсек і старий Гранде живуть у бідності, на всьому заощаджують, маючи мільйони. В їхніх коморах, як у славногозвісного гоголівського Плюшкіна, псуються, гниють дорогі харчі та предмети розкоші.

І в Бальзака, і у Франка гроші стають тим наріжним каменем, який випробує, перевіряє їхню людськість. Євгенія Гранде, якій автор співчуває, витрачає гроші на благодійність, так само планує вчинити о. Нестор.

Персонажам, для яких гроші стають культом, самоціллю, автори протиставляють людей, які здобувають добробут чесною працею. Це лікар Бьяншон, адвокат Дервіль у повістях Бальзака, коваль Гердер у романі «Основи суспільності» Франка.

О. Бальзак та І. Франко створюють картину суспільства, де гроші замінюють всі етичні та естетичні цінності: закон, кохання, родинні відносини, честь і совість. «Хіба можуть відмовити у чому-небудь тому, в кого в руках мішок із золотом? Я досить багатий, щоб купувати людську совість, управляти всесильними міністрами. Чи це не влада? Я можу, якщо забажаю, володіти найгарнішими жінками і купувати найніжніші пестощі. Чи це не насолода?» – каже Гобсек [1, с. 13].

Гобсек і Фелікс Гранде належать до класичних зразків образу Скнари у світовій літературі. До галереї цих образів можемо долучити також образ отця Нестора з роману Франка «Основи суспільності».

Гобсеку притаманна романтична винятковість: «Таких, як я, в Парижі чоловік десять, ми володарі ваших доль», – говорить він про себе [1, с. 12]. В образі лихваря чітко виділяється чільна сторона його натури, яка поглинає всі інші сторони характеру. На прикладі цього образу цікаво простежувати становлення реалістичного методу Бальзака. Письменник тричі переробляв повість, поступово витісняючи романтичні риси, якими був наділений Гобсек. У першому варіанті оповідач озивається в епілозі так: «Він янгол, але частіше демон, ніж янгол; перше я бачив у ньому могутність олюдненого золота... тепер в моїх очах він прийняв мрійливий образ доли» [2, с. 13].

Дослідник творчості Бальзака Б.А. Грифцов зазначає, що під час написання цієї повісті, тобто наприкінці 20-х років, в ньому ще жила юнацька потреба сильного героя. Не знайшовши героя серед аристократів, Бальзак визнав такими тих, хто своїми способами боролись проти наявного ладу: лихваря Гобсека та злодія й вбивцю Вотрена.

Гобсек не просто скнара, він скнара за переконанням, на його думку, люди, яким він позичає гроші і потім обдирає до нитки, не достойні співчуття, це бездари, гравці, розпусники, які розтринькують гроші, що дістались їм у спадок. Але, перероблюючи перший та другий варіанти повісті, Бальзак поступово «знижував» образ головного героя. З порядною, роботящою Фанні Мальво лихвар чинить так само, як з іншими. В остаточному варіанті Бальзак порівнює Гобсека з мокрицею, називає його «людиною-векселем» і закінчує повість гротескною картиною розпаду й гниття: старий помирає, оточений дорогішими подарунками та цілим складом попсованих напоїв і вишуканих страв. Усе ж образ Гобсека не є цілісним, в деяких моментах він проявляє себе як порядна людина.

З найбільшою силою реалістичного таланту Бальзака образ скнари було змальовано в романі «Євгенія Гранде». Якщо, створюючи образ лихваря Гобсека, Бальзак ще залучав романтичні риси, то в образі Фелікса Гранде реалістичний метод Бальзака досягає своєї найбільшої висоти. Становлення його подається з документальною точністю.

Гобсек покритий ореолом таємничості, минуле його невідоме: «Зморшки його жовтуватого лоба зберігали таємницю страшних випробувань, жаклих подій, неочікуваних удач, романтичних пригод, безмежних радощів, втраченого кохання...» [1, с. 13]. Біографія Фелікса Гранде проста до банальності, в професії його також немає нічого романтичного – він бондар. Посаг дружини та вдалі спекуляції поклали початок його багатству. Описуючи статки Гранде, Бальзак наводить конкретні цифри та докладно фіксує його ділові угоди. Коло його інтересів значно ширше, ніж у Гобсека. Він – лихвар, винороб, спекулянт, власник нерухомості, він уміє використати вигоду з усіх режимів, які змінювали один одного.

Споживацькі риси характеру роблять Гранде фігурою більш типовою для буржуазної дійсності, ніж Гобсек. Але в основному вони схожі – Гранде, як і Гобсек, раб грошей. Усі його людські почуття скалічені жадібністю. Він проклинає дочку, яка насмілилась позичити свої заощадження його ж власному небожеві. Він доводить до смерті дружину, яка насмілилась вступитись за дочку. Сім'я для нього ніщо порівняно з грошима. Короткі моменти людяності, швидкоплинні докори сумління швидко гасяться корисливістю. Наприклад, про хвору дружину він починає турбуватись лише тоді, коли дізнається, що після її смерті Євгенія отримає значну частину грошей. Але навіть тоді перше, про що він питає лікаря, – вартість лікування. Цим письменник показує еволюцію характеру Гранде від ошадливості та підприємливості до скнарості та дурисвітства.

Типовим скнарою є і Нестор Деревацький із незакінченого роману Франка «Основи суспільності». Так само, як і вищезгадані, цей образ також подається в розвитку. В цьому плані характерним для Франка є засіб ретроспекції. Про минуле отця Нестора читач дізнається зі спогадів Олімпії Торської. Замолоду о. Нестор, тоді ще Нестор Деревацький, був домашнім учителем у панів Торських, але коли батько Олімпії довідався, що вони кохають один одного, негайно вигнав юнака. Щоб забути кохану, Нестор висвятився на священника та попросився на парафію в глухе гірське село. Парафія була маленька, вбога, тому о. Нестор змушений був зайняти господарюванням. Обов'язки свої він виконував механічно, сердито, тому люди не любили його: «... немов жахалися того холоду, що сидів у його серці і вів від нього довкола» [5, с. 153].

З притаманним йому психологізмом Франко змальовує, як поволі на зміну любовній пристрасті приходила інша – жадоба збагачення. «Серце, що не знаходило людей, до яких би змогло прив'язатися, почало помаленьку прив'язуватися до грошей. О. Нестор зразу і не спостерігся. Йому здавалося, що він не вибігає з границь господарської ошадливості, коли тим часом душа його чимраз глибше всисалася в нову страсть до складання і громадження грошей, а ум його такий ясний і бистрий, почав дрібніти і затісняватися під впливом тої нещасної пристрасті» [5, с. 154].

Коли о. Нестор довідався, що в Торках звільнилось місце попа, він не мріяв про побачення зі своєю колишньою коханою, а думав лише про те, що там багате село. Франко, як і Баль-

зак, змальовує свого героя-скнару в той момент, коли він уже повністю був захоплений владою грошей. Усі людські почуття в ньому згасли. Зустріч із коханою, народження сина, ніщо вже не могло змінити його натуру. Франко порівнює о. Нестора із старим прив'язлим грибом. Усі думки, почуття о. Нестора були зосереджені навколо грошей. Так само як відомий герой комедії Плавта, він весь час переховував гроші, вигадував різні криївки, заводив різні секрети до замків. «Ся стратегія, – пише Франко, – наповнювала його вбоге старече існування, удержувала його мозок і нерви в ненастаннім русі і напруженні, хоча й не хоронила його грошей від проникливих очей та хапливих рук» [5, с. 227].

Франко не змальовує о. Нестора, як хижака, який здатен на все заради наживи. Через його пристрасть до грошей страждає, перш за все, він сам, врешті-решт гроші призводять його до загибелі. Тому образ о. Нестора викликає скоріше презирство, ніж ненависть, як Гранде.

Романи І. Франка та О. Бальзака схожі не лише за проблематикою, образною системою, але й за поетикою, особливо поетикою характеротворення.

В основі сюжету романів Бальзака і Франка найчастіше лежить сімейна історія: історія родини Горіо, родини Гранде, родини Нусінгемів – у Бальзака або родини Ангаровичів, Торських – у Франка. Але ці романи – це не сімейні хроніки чи історії кохання, які були такими популярними в XIX ст., хоча їхні ознаки деякою мірою зберігаються. І Бальзак, і Франко прагнуть на прикладі однієї родини показати історію свого народу, розкрити проблеми свого часу. Недаремно Бальзак назвав свої твори «Людською комедією», за аналогією до «Божественної комедії» Данте, підкреслюючи її загальнолюдський характер.

При цьому потрібно зазначити, що сюжети в Бальзака і Франка будуються по-різному. Перший дотримується традиційного хронологічного викладу подій. Історія родини Гранде та кохання Євгенії та Шарля розвивається поступово. Вона стає тим підмурком, на якому базується весь твір. Франко звужує сімейну історію, подаючи її в ретроспективному зображенні («Основи суспільності»).

І Бальзак, і Франко були новаторами для свого часу. Бальзак проігнорував жанрову своєрідність роману як такого, де в центрі сюжету та конфлікту були кохання та боротьба з перешкодами, що стоять на шляху до щастя. Закінчувалась розповідь, як правило, весіллям. Така романна традиція була дуже міцною в літературі XVIII – поч. XIX ст. і йшла ще від давньогрецького ідилічного роману. Для Бальзака любовна канва була лише способом висловити свої думки, його романи – це не любовна чи сімейна хроніка, а хроніка його часу – I-ї половини XIX ст.

Франко, як уже зазначалось, взявши за орієнтир твори Бальзака та інших видатних реалістів XIX ст., усе ж іде далі. Як і Бальзак, Флобер, Толстой, він зображує особисте життя персонажів у нерозривному зв'язку з історичним буттям народу, суспільства. Але його розповідь більш динамічна. Йому вдається оминати повільної, загроюваної занадто великими описами, оповіді Бальзака. Сімейна історія у Франка акумулюється в один епізод і відтворюється через спогади, сни, внутрішні монологи. Окрім того, Франко майже у всіх згаданих творах поєднує сімейну історію з детективним сюжетом, що робить розповідь дуже напруженою та інтригуючою. Франко не розгортає події в просторі і часі, а згущує, ущільнює дію до кількох діб.

У романі «Основи суспільності» події сконцентровано навколо вечірки в маєтку графів Торських, точніше, в тому, що од нього зосталось. Під час прийому відбувається крадіжка грошей у о. Нестора, потім – спроба його вбивства, та звалтування Меланки. Бачимо, що сюжет майже детективний, у всякому разі – не менш напружений і динамічний.

О. Бальзак та І. Франко були не лише художниками, майстрами слова, але й тонкими психологами, знавцями людської душі. Для створення яскравих, життєво достовірних, психологічно вмотивованих характерів вони обирали різні художні засоби. Цікавими в їхній творчості є психологічні портрети. І Бальзак, і Франко змальовують своїх героїв на фоні інтер'єру, який наче театральні декорації є невіддільною частиною вистави. Розпочинаючи повість «Батько Горіо», Бальзак детально описує вулицю, двір, будинок, де був розташований пансіон пані Воке і де проходили основні події твору. Поряд із змалюванням помешкання автор описує і саму пані Воке. «На масноному пошарпаному її обличчі стирчав ніс, як у папуги; пухкі руки, що роздобріли, як у церковного пацюка, тіло, занадто об'ємне, груди – усе гармоніювало із залогом, де звідусюди сочилось горе, де заїлася жадність і де пані Воке без нудоти вдихає тепле, насичене смородом повітря. Холодне, як перші осінні приморозки, лице, оточені зморшками очі виражають всі переходи від робленої усмішки танцівниці до зловісної похмурості лихваря, – словом, її особистість наперед визначає характер пансіону, як пансіон визначає її особистість» [1, с. 9].

І. Франко також починає повість «Для домашнього огнища» з опису салону пані капітанової та її самої: «... розкішно розвита брюнетка з блискучими чорними очима, з цвітом молодості і здоров'я на повних рум'яних щоках, на чудово викроєних малинових устах, з маленькою ямочкою на круглому підборідді, що надавала їй вираз жартівливої молодості і невинності, – се, очевидно, пані дому. ... В простім, а проте дорогім і елегантним домашнім убранні вона дуже живо зайнята тим, що «робить порядок» у салоніку: знімає полотняні футерали з дорогих коштовних меблів і з золочених рам дзеркал та образів, уставляє симетрично статуетки та оздобну посуду ...» [4, с. 7].

Як бачимо, портрет пані Воке емоційно забарвлений, він не приховує ставлення автора до своєї героїні – огиди та презирства. Портрет Анелі зовні нейтральний, ставлення автора приховане. Перед нами ніби ібсенівська «маленька господарка». Але це враження оманливе, бо за гарною дитячою зовнішністю криється холодний жорстокий розрахунок.

Часто Бальзак та Франко використовують такий спосіб портретної характеристики, коли зовнішність і характер героя розкривається під кутом зору іншого, неупередженого персонажа, який бачить його істинне обличчя. Ось як адвокат Дервіль розповідає про Гобсека: «Маленькі очі, жовті, як у куніці, були майже без повік та боялись світла; <...> кінчик його гостренького носа до такої міри був порубцьованим віспою, що походив на буравчик. У нього були тонкі губи, як у алхіміків і дідуганів, зображених Рембрандтом...» [1, с. 200]. Читачі не лише бачать зовнішність Гобсека, але і його внутрішню сутність, яку прагне донести до них автор. «У жовтих зморшках його старечого обличчя можна було вчитати жахливі таємниці: і розтопане кохання, і фальш уявного багатства, жорстокі випробування та торжество хижака...» [1, с. 13].

Портрет цього персонажа визначає жовтий колір: жовті очі, жовті зморшки обличчя. Жовті очі – це очі підступно-

го хижака, який до часу ховається в засідці, а потім нападає і безжалюдно вбиває свою жертву. Недарма в перекладі із французької Гобсек означає Сухоплот. Але жовтий колір – це і колір золота. Воно не лише віддзеркалилось в обличчі старого, але й спопелило йому душу. В обстановці, яка також характерна й функціональна, є одна промовиста деталь: «Взимку поліна в його каміні були завалені попелом і димились постійно, ніколи не палаючи» – таким було й життя цієї людини.

Схожий принцип портретної характеристики бачимо й у романі «Основи суспільності». На молодшого Торського – Адася дивиться о. Нестор: «Його невеличка фігурка з рідким уже, на дві половини розділеним і гладко прилизаним волоссям, невеличкими блідо-рудими вусиками, одягнена в модний гарнітур, з рубиновою шпилькою в краватці, виглядала мов з воску виплелена кукла. В сірих очах видно було втому, пересип життям і цинізм. На гладкому низькому чолі ніяка поважна думка не лишила сліду, а на устах грав легкодушний усміх» [5, с. 213]. Зображення Адася Торського нагадує манекен. Цим Франко хоче підкреслити бездушність свого персонажа, його цілковиту аморальність. Розпуста, картярство, пияцтво витравили із серця Адася всі людські почуття. І хоча зовні він, так само як і його мати, намагається дотримуватись етикету, у відповідний момент, коли мова заходить про спадщину, «шкаралупа чемної подоби, в котру ті троє людей досі старанно заховували свої властиві чуття, тепер не знати для чого, раптом розскачилася, обпала і щезла, і таєна досі ненависть, зажерливість та цинічна жадова уживання чужим коштом виступила наверх» [5, с. 215].

Образ о. Нестора Франко зображує очима пані Олімпії, яка була прикро вражена змінами в зовнішності та характері свого колишнього коханого: «Його очі такі палкі, такі ясні та блискучі, з котрих так і говорив світлий ум, так і ясніла щирість та доброта, тепер погасли, запалися глибоко і бігали в ямках, мов сполохани» [5, с. 152]. Портретним зображенням о. Нестора Франко підкреслює його деградацію, яка відбулась внаслідок celibату та згубної пристрасті до грошей.

Усі вищенаведені приклади свідчать, що зображенням зовнішності своїх героїв та інтер'єру і Бальзак, і Франко приділяли велике значення. Портрети обох авторів свідчать не лише про їхній письменницький талант, але й про глибоке знання людської природи, вміння за допомогою однієї влучно дібраної деталі, вдалого порівняння відобразити всю суть людини.

Висновки. У результаті дослідження можемо зробити висновок про подібність світогляду та творчого методу великих письменників. Наведені приклади вказують на типологічну близькість творчості О. Бальзака та І. Франка як письменників-реалістів, тонких психологів, яких об'єднувала мета не лише створити об'єктивну картину дійсності, але й вислови-

ти свій протест проти того, що заважає людині бути людиною у високому смислі цього слова.

Література:

1. Бальзак Оноре. Собрание сочинений : в 10-ти т. Москва, 1983. Т. 2. 781 с.
2. Грифцов Б.А. Как работал Бальзак. Москва, 1958. 301 с.
3. Ткачук М.І. Жанрова структура романів І. Франка. Тернопіль, 1996. 123 с.
4. Франко Іван. Зібрання творів : у 50-ти т. Київ, 1979. Т. 19. 502 с.
5. Франко Іван. Зібрання творів : у 50-ти т. Київ, 1981. Т. 21. 483 с.

Goranska T. H. de Balzac and I. Franko novels: unity of ideas and images

Summary. The article analyzes the famous works of H. de Balzac “Gobseck”, “Eugénie Grandet” and I. Franko “For the Home Hearth”, “Pillars of Society”. According to the author, these works are typologically close, which is manifested in the similarity of their issues, ideas and images. In particular, both writers sought to show the influence of social factors on the personality formation. Significant, according to the author of the research, is the fact that both Franko and Balzac paid great attention to the topic of money, their detrimental impact on people, primarily the top of society. An example of this is the life stories of such characters from Balzac’s writings as Gobseck, Uncle Grandet, and family members of the Counts of Torsky from I. Franko’s novel “Pillars of Society”. So, money becomes the sense of life for Gobseck, he worships them like a deity. Old Grandet because of money makes his relatives miserable – his wife and daughter. Olympia and Adas Torsky are committing a crime. To the characters for whom money becomes a cult, an end in itself, the authors contrast the people who receive welfare with honest labor. These are the doctor Bianchon, attorney Derville in Balzac’s stories, blacksmith Herder in Franko’s novel “Pillars of Society”.

The article states that the images of Gobseck, Felix Grandet belong to classic examples of the Miser in world literature. An image of Father Nestor from I. Franko’s novel “Pillars of Society” can also be placed alongside them.

The researcher pays considerable attention to the peculiarities of psychological analysis in the mentioned novels by I. Franko and H. Balzac. It was found that, in portraying the nature of their characters, the writers used similar techniques of the character formation poetics: a detailed psychological portrait, interior, speech characteristic, etc.

It was found that the plot of the novels of Balzac and Franco is most often based on family history, which allows writers to show the history of their people and uncover the problems of their time using the example of one family.

Key words: image, psychological analysis, poetics, portrait, interior, retrospection.